

TÜKETİCİLER İÇİN
REKABET
HUKUKU

“Hepimiz için Rekabet”

Dış ilişkiler, Eğitim ve Rekabet Savunuculuğu Dairesi
Ankara, Şubat 2016

SUNUŞ

Rekabet süreci üretimde verimlilik ve teknik gelişmeyi teşvik ederek piyasalarda etkinliği artırmakta ve ekonomik gelişmeye katkıda bulunmaktadır. Rekabet Hukuku ise sağlıklı bir rekabet ortamının oluşumunu temin ederek toplumsal refah artışında önemli bir rol oynamaktadır. Rekabet Kurumu, kuruluşundan bu yana gerek yürüttüğü incelemeler gerekse toplumda rekabet kültürünü geliştirmeye yönelik faaliyetleri ile üstlendiği bu önemli sorumluluğun bilinciyle hareket etmektedir.

Rekabet Kurumu'nun üzerinde önemle durduğu görevlerinden biri, Rekabet Savunuculuğu olarak ifade edilen, Rekabet Hukuku'nun tanıtılması ve toplumda rekabet bilincinin artırılmasıdır. Kurum, bu çerçevede staj, eğitim, panel, konferans gibi çeşitli araçlar ve kamuoyu ile paylaştığı birçok yayın ile Rekabet Hukuku ve uygulamaları konusunda iş dünyası, akademik çevreler ve tüketicileri bilgilendirmeyi amaçlamakta ve rekabetin faydaları konusunda toplumsal bilinç geliştirmeyi hedeflemektedir.

Tüketicilerimizi Rekabet Hukuku ve uygulamaları hakkında bilgilendirmek amacıyla hazırladığımız rekabet kitapçığı da

Rekabet Savunuculuğu faaliyetlerimizin bir ürünüdür. Bu yayının hazırlanmasında dairelerden gelen bilgileri tasnif ederek ve gerekli katkıları sağlayarak ana metni hazırlayan Mesleki Koordinatör M. Ömür PAŞAOğLU, Rekabet Uzman Yardımcıları Serap IŞIK ile Cihan BİLAÇLI'ya, metni gözden geçirerek görüş ve değerlendirmeleri ile katkıda bulunan Kurum Danışmanı Suna Barış ÖZER'e ve nihai revizyonu gerçekleştiren ve güncel gelişmeleri yansıtan Rekabet Başuzmanı Neşe Nur ONUKLU'ya; bunların yanında dairelerden bu işe destek veren tüm mesai arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Bu çalışmayı rekabet kültürünün gelişmesi, dolayısıyla toplumsal refah artışına katkıda bulunması ve tüm ilgililere faydalı olmasını ümit ederek kamuoyuna sunuyoruz.

Prof. Dr. Ömer TORLAK
Rekabet Kurumu Başkanı

Rekabet Nedir?

Rekabet, bir piyasada satıcıların daha fazla müşteri edinerek mal ve hizmet satışlarını, dolayısıyla da kârlarını artırmak için giriştikleri yarış şeklinde tanımlanabilir. Etkin çalışan bir piyasa sistemi için vazgeçilmez olan rekabet sosyal adalete ve ekonomik kalkınmaya da katkıda bulunur.

Niçin Rekabet?

Düşük Fiyat, Yüksek Kalite: Şirketler, rekabetçi bir ortamda ayakta kalabilmek için fiyatlarını düşürmek ve ürün kalitelerini artırmak zorundadır. Rekabetten kaynaklanan fiyat düşüşlerinden ve kalite artışlarından tüm tüketiciler yararlanmaktadır.

Seçim Özgürlüğü: Rekabetçi bir ortam ürün çeşitliliği demektir. Tüketici birçok alternatif arasından istediği fiyat ve kalitedeki ürünü tercih etme şansına sahiptir.

Teknolojik Gelişme: Şirketler rekabetçi bir ortamda pazar paylarını artırabilmek için mevcut ürünlerini geliştirmek ya da yeni ürünler üretmek durumundadır. Hayatımızı kolaylaştıran birçok ürünün varlığı, şirketler arasındaki bu yarışın bir sonucudur.

Toplumsal Refahta Gelişme: Rekabet, şirketlerin, tüketiciden gelen talep ve beklentileri karşılayacak şekilde üretmesini ve yatırım yapmasını, dolayısıyla ekonomik kaynakların en iyi şekilde kullanılmasını sağlar. Bu durum toplumsal refahın gelişmesine katkıda bulunur.

Artan Rekabet Gücü: Yurt içinde yarış ortamının sağlıklı işlenmesi, dış pazarlarda da rekabet gücüne katkı sağlar. İhracata dayalı büyüyen, dış pazarlara açılmış bir ekonominin varlığı, uluslararası rekabete hazır şirketler ile mümkündür.

Girişim Özgürlüğü: Rekabetçi piyasalar, yeni şirket ve teknolojilerin pazara girmesini kolaylaştırır. Rekabet, girişim özgürlüğünün en önemli güvencesidir.

KOBİ'ler İçin Uygun Ortam: Tekellerin ve kartellerin hâkim olduğu bir ekonomide küçük ve orta ölçekli işletmelerin faaliyetlerini sürdürebilmeleri ve ayakta kalmaları oldukça zordur.

Rekabet Kurumu

Anayasa'nın 167. maddesi Devlete; "para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemlerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alma", "piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önleme" görev ve sorumluluğunu yüklemiştir.

Bu görev doğrultusunda piyasaların denetimi için hukuki altyapıyı oluşturmak üzere, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun (Rekabet Kanunu) 13 Aralık 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Rekabet Kanunu'nu uygulamak ile görevli Rekabet Kurumu ise 5 Kasım 1997 tarihinde faaliyete geçmiştir. Kurum'un merkezi Ankara'dadır.

Kurum'un karar organı Rekabet Kurulu'dur. Kurul biri Başkan ve biri İkinci Başkan olmak üzere toplam 7 üyeden oluşur. Kurul kararlarına karşı yargı yolu açık olup, Ankara İdare Mahkemelerinde dava açılabilir. Mahkeme kararlarına karşı temyiz mercii Danıştay'dır.

Rekabet Kurumu bugüne kadar çok sayıda başvuruyu değerlendirmiş, faaliyetlerine başladığı 1997 yılından 2015 yılı sonuna kadar toplam 236 soruşturmayı sonuçlandırmıştır.

Bu dönemde rekabet ihlali gerçekleştiren şirketlere toplam yaklaşık 2,5 milyar TL para cezası verilmiştir.

Ne Zaman Rekabet Kurumu?

“Rakip şirketler anlaştı fiyatları yükseltiyorlar.”

“Piyasadaki hakim şirket faaliyetimi zorlaştırıyor.”

“Şirketler yanlış, yanıltıcı reklam yapıyor.”

“Rakibim şirketimi ve ürünlerimi kötülüyor.”

“Yurtdışından gelen ürünlerde dumping yapılıyor.”

Rekabet Kurumu

Rekabet Kurumu

**Gümrük ve Ticaret Bakanlığı - Reklam Kurulu veya
Adli Mahkemeler**

Ticaret Mahkemeleri

Ekonomi Bakanlığı

Rekabet Kanunu Neyi Düzenler?

Rekabet Kanunu üç temel alanda yasaklama getirmiştir.

- Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar
- Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması
- Hâkim Durum Yaratan veya Hâkim Durumu Güçlendiren Birleşme veya Devralmalar

Rekabet Kurumu Ne Yapar?

Rekabet ihlalleri ile ilgili;

- Gelen Şikâyet ve ihbarları *gizlilikle* değerlendirir.
- Şikâyet ve ihbarlar hakkında gerekli *incelemeleri* yürütür.
- İhlale ilişkin ciddi bulguların varlığı halinde, ilgili Şirketler hakkında *soruşturma* açar.
- Soruşturma sonunda bir rekabet ihlalinin tespit edilmesi halinde, Şirketlere *idari para cezası* verir.

Şirket birleşme ve devralmaları ile ilgili;

- Ciroları belirli eŐikler üzerinde olan Şirketlerin birleşme ve devralma işlemlerini inceler.
- İnceleme sonucunda ilgili iŐleme izin verir ya da rekabet koşullarını önemli ölçüde daraltan iŐlemleri yasaklar. Bazı durumlarda, ilgili iŐleme belirli koşullar altında izin verebilir.
- zelleŐtirmeleri rekabet açısından değerlendirir ve denetler. Piyasalarda rekabetin tesisi ve korunması için gereken tedbirleri önerir.

Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma ve Eylemler

Şirketler arasındaki kimi anlaşmalar rekabeti kısıtlayabilmektedir. Bu anlaşmalar, rakip şirketler (örneğin aynı ürünün iki üreticisi) arasında yapılabildiği gibi, üretim ve dağıtım zincirinin farklı kademelerinde yer alan şirketler (örneğin ana sağlayıcı - bayiler) arasında da yapılabilir. Rekabeti sınırlayıcı anlaşmalar Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilmektedir. Şirketlerin bir araya gelerek özellikle aşağıda sayılan eylemleri gerçekleştirmeleri bu Kanun'a göre yasaktır.

- **Fiyat tespiti** (fiyat artırmak, sabitlemek, asgari fiyat belirlemek, indirimleri kaldırmak, indirim oranlarını, kâr marjını belirlemek, standart fiyat formülleri belirlemek vb.)
- **İhalelere danışıklı teklif verilmesi** (ihalelerin paylaşımı, kazanacak kişinin belirlenmesi, ihalenin boykot edilmesi, ihaleye verilecek tekliflerin belirlenmesi vb.)
- **Pazar/bölge/müşteri paylaşımı**
- **Üretim /satış miktarının tespiti**
- **Rakip şirketlerin faaliyetlerinin zorlaştırılması/ piyasa dışına çıkartılması/yeni girişlerin engellenmesi**

Rekabeti sınırlasa da bazı anlaşmalara izin verilebilir!

Rekabet Kanunu kapsamında bir anlaşmanın rekabeti bozma, engelleme ya da kısıtlama amacının ya da bu şekilde bir etkisinin olup olmadığı ya da ileriye dönük olarak bu ihtimali taşıyıp taşımadığı araştırılır. Bu risklerin varlığı halinde dahi bazı durumlarda rakipler arasındaki AR-GE, işbirliği, uzmanlaşma, birlikte üretim ve birlikte satın alma anlaşmaları gibi değişik türdeki anlaşmalara **belirli koşullar altında izin verilebilir.**

Aşağıda belirtilen koşulları taşıyan anlaşmalar için verilen bu istisnai izne **muafiyet** denilmektedir.

Şirketler arası bir anlaşma sonucunda,

- Ekonomik ya da teknolojik gelişme sağlanıyorsa,
- Tüketiciler bundan yarar sağlıyorsa,
- Piyasadaki rekabet önemli ölçüde ortadan kalkmıyor ve gereğinden fazla sınırlanmıyorsa

söz konusu anlaşma Kanun'un yasaklayıcı hükümlerinden muaf tutulabilir.

Ayrıca şirketler yaptıkları anlaşmanın rekabete aykırı hükümler taşıyıp taşımadığından kuşku duyuyorsa, Rekabet Kurumu'na başvurup anlaşmanın incelenmesini sağlayabilir. İnceleme sonucunda rekabete aykırı hükümlerin bulunmaması halinde anlaşmaya **menfi tespit belgesi** verilmektedir.

Örnek Karar: Dondurma kararı

(15.5.2008 tarih ve 08-33/421-147 sayılı Karar)

Kurul yürütülen soruşturma sonucunda, endüstriyel dondurma pazarında hâkim durumda bulunan Şirket'in kendisinin veya distribütörlerinin satış noktalarıyla imzaladıkları sözleşmelerde yer alan münhasırlık şartlarının ve fiilen münhasırlığa yol açan uygulamalarının ilgili pazarlarda etkin rekabetin oluşması önünde engel oluşturduğu tespitlerini yapmıştır. Başka bir ifadeyle, şirketin satış noktalarına sadece şirket ürünlerinin satılması yönünde baskı yapması ya da teşvik vermesi uygulamalarının rakip dondurma markalarının satış noktalarına girmesini engellemesi nedeniyle rekabeti kısıtladığı belirtilmektedir.

Kararda etkin rekabetin tesis edilebilmesi için Şirket'in ve/veya distribütörlerinin son satış noktalarıyla ilişkilerinde uymaları gereken birtakım yasaklamalar getirilmiştir. Buna göre şirketin ve/veya distribütörlerinin;

- Markaya özel satış noktalarıyla yaptığı rekabet etmeme yükümlülüğü içeren anlaşmalar akdetmesi,

- Son satış noktalarına rakip ürünleri satmama şartına bağlı olarak herhangi bir avantaj sağlaması ya da fiili münhasırlık yaratan bedelsiz ürün, indirim, kota gibi uygulamalarda bulunması,

- Satış noktalarına, belirli bir süre içinde, bir önceki yıldaki satışların belli bir oranı şeklinde bir miktarı satın alması şartı koşması ya da bu şarta bağlı avantajlar sağlaması yasaklanmıştır.

Temel Rekabet İhlallerinden Biri: *Karteller*

Kartel, rakipler arasında gerçekleşen fiyat tespiti, pazar paylaşımı, arz miktarının kısıtlanması veya kotalar konması gibi rekabeti sınırlayıcı anlaşma ve/veya uyumlu eylemlere işaret eden ortak kavramdır.

Genellikle piyasada fiyatların yükselmesi sonucunu doğuran karteller tüketici refahını en olumsuz etkileyen rekabet ihlallerinin başında gelmektedir.

Şirketler gizli ya da açık anlaşmalarla aralarındaki rekabetten vazgeçerek, kârlarını birlikte artırma yoluna gidebilirler. Bunun en sık rastlanan örneği, şirketler arasında fiyat ve miktar tespitini ve pazar paylaşımını öngören anlaşmalarla oluşturulan kartellerdir. **Anlaşma sonucunda üretim miktarının kısılmasından ya da fiyatların yüksek seviyelerde belirlenmesinden tüketiciler zarar görür.** Fiyatları aralarındaki anlaşmalarla garanti altına alan şirketler, ayrıca ürünlerin kalitesini ve çeşidini ya da dağıtım kolaylıklarını geliştirmek için yarışmaktan vazgeçerek **tüketicilere zarar verebilirler.**

Fiyat anlaşmaları her zaman ilk aşamada fiyatların yüksek belirlenmesi şeklinde gözükmez. Şirketler, aralarındaki gizli anlaşmalara uymayan rakiplerini cezalandırmak ya da piyasaya yeni bir girişi engellemek amacıyla kısa vadede fiyatları anlaşarak düşürebilirler. Ancak bazı rakiplerin pazar dışına çıkması ya da yeni rakiplerin piyasaya girememesi nedeniyle bu durum, uzun vadede tüketici aleyhine fiyatların yükselmesi ile sonuçlanacaktır.

Bu tür anlaşmalar ile üretim miktarının kısılmasından ve fiyatların yüksek seviyelerde belirlenmesinden zarar gören kesim **tüketiciler** olmaktadır. Fiyatları aralarındaki anlaşma ile garanti altına alan şirketler, ayrıca ürünlerin kalitesini, çeşidini, diğer satış koşullarını iyileştirmeye ya da dağıtım geliştirmeye yönelik bir çaba göstermeyerek de tüketiciye zarar verebilirler.

Örnek Karar: Doğu ve Güneydoğu Anadolu Çimento Kararı

(06.04.2012 tarih ve 12-17/499-140 sayılı Karar)

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde faaliyet gösteren 10 çimento üreticisi hakkında

2010 tarihinde soruşturma açılmıştır.

Yapılan incelemeler sonucunda şirketlerin çimentoya zam yapma konusunda uzlaşmaları anlaşılmiş ve takip eden günlerde çimento fiyatlarında artışlar görülmüştür.

Kurul tarafından alınan nihai kararda şirketlerin Kanun'u ihlal ettikleri sonucuna ulaşılmış ve taraflara yaklaşık 50 milyon TL idari para cezası verilmiştir.

Örnek Karar: Süt İhalesinde Danışıklı Teklif

(26.05.2006 tarih ve 06-36/464-126 sayılı Karar)

Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu tarafından ilköğretim

okullarına süt temini ve dağıtımına yönelik olarak açılan ihalede, ihaleye katılan şirketlerin, danışıklı fiyat teklifinde bulunarak toplam ihale miktarı ve bedelini eşit bir şekilde paylaştıkları tespit edilmiştir.

Rakip şirketler arasında bilgi değişimi Kanun'u ihlal edebilir!

Bilgi değişimi rakip şirketlerin, rekabet stratejilerini etkileyebilecek nitelikteki ticari bilgileri birbirleriyle paylaşmalarını ifade etmektedir. Şüphesiz her bilgi değişimi Kanun'un ihlali anlamına gelmemektedir. Ancak rakipler arasında özellikle stratejik konulardaki iletişim zaman zaman rekabeti sınırlayıcı anlaşmaları kolaylaştırmaktadır. Bu iletişim fiyat, maliyet, üretim miktarı gibi önemli ticari bilgileri içerdiğinde, rekabet ihlallerine neden olabilmektedir. Bilgi değişimi şirketler arasında doğrudan yapılabileceği gibi şirketlerin bir araya geldiği **oda, birlik, dernek** vb. kuruluşlar aracılığıyla dolaylı olarak da yapılabilir. Rakipler arasında iletişimin dolaylı olarak yapılması, eylemlerin ihlal niteliğini değiştirmez.

Örnek Karar: Bankalar Kararı

(08.03.2013 tarih ve 13-13/198-100 sayılı Karar)

Türkiye'de faaliyet gösteren 12 bankanın mevduat, kredi ve kredi kartı hizmetleri konusunda anlaşma ve/veya uyumlu eylem içerisinde bulunmak suretiyle 4054 sayılı

Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediğinin tespiti amacıyla soruşturma başlatıldı.

Soruşturmaya konu 12 bankanın mevduat, kredi ve kredi kartı hizmetlerine yönelik olarak uzlaşma içerisinde olduklarını ortaya koyan iletişim delilleri elde edilmiştir. Söz konusu delillerin değerlendirilmesi neticesinde anılan bankaların; çeşitli bankacılık hizmetlerine yönelik uygulanan faiz oranlarını ve ücretleri birlikte belirlemek üzere rekabeti sınırlayıcı nitelikte eylemlerde buldukları görülmüştür. Sonuç olarak, mevduat, kredi ve kredi kartı hizmetlerinde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri tespit edilen 12 bankaya idari para cezası verilmesine karar verilmiştir.

Hâkim Durumun Kötüye Kullanılması

Kimi piyasalarda bir şirket rakiplerine kıyasla daha güçlü durumda bulunabilir. Hatta bazı piyasalarda yalnızca tek bir şirket faaliyet gösteriyor olabilir. Bu durumdaki şirketler genellikle rakiplerinin ve müşterilerinin davranışlarını dikkate almaya ihtiyaç duymayacak büyüklükte bir pazar gücüne sahiptir. Bir başka deyişle şirket hâkim durumdadır. Şirketin sahip olduğu bu pazar gücü teknolojik üstünlük, verimlilik, kaliteli ürünler, çalışanların bilgi ve becerileri gibi her işletmenin sahip olmayı arzu ettiği nedenlerden kaynaklanabilir. Bu sebeple herhangi bir şirketin hâkim durumda olması, rekabet hukuku bağlamında yasaklanan bir durum değildir.

Bununla birlikte, hâkim durumdaki şirketlerin gerçekleştirdiği eylemler pazardaki rekabet şartları üzerinde ciddi sonuçlar doğurabileceğinden, söz konusu şirketlerin rekabeti ortadan kaldırmaya yönelik davranışlarının önüne geçilmesi gerekmektedir.

Herhangi bir şirketin hâkim durumda olması rekabet hukuku bakımından yasaklanan bir durum değildir. Rekabet hukuku kapsamında yasaklanan husus hâkim durumun kötüye kullanılmasıdır.

Hâkim Durum Kötüye Nasıl Kullanılır?

Hâkim durumdaki bir şirket,

- Aynı konumdaki müşterilere farklı fiyat ve satış koşulları uygulayarak;
- Müşteriye, satılan bir mal ile birlikte bir başka mal veya hizmeti de satın almasını dayatarak;
- Maliyetlerin altında veya çok üzerinde bir fiyat politikası izleyerek;
- Haklı bir gerekçe olmaksızın müşteri veya rakiplerine mal arzını kısırarak;
- Rakiplerinin faaliyetlerini zorlaştıracak bir fiyat politikası izleyerek (örneğin; uzun süreli maliyetin altında bir fiyata satarak);
- Bir piyasada sahip olduğu finansal ya da teknolojik üstünlükten, çalıştığı diğer piyasalarda rakiplerinin faaliyetlerini zorlaştıracak şekilde faydalanarak (örneğin; üretiminde/tedarikinde hâkim durumda bulunduğu bir malı, o malı kullanması zorunlu olan rakip firmaya satmayarak);

hâkim durumunu kötüye kullanabilir. Bu tür fiillerin Kanun kapsamında yasaklandığı ve idari para cezalarına tâbi olduğu unutulmamalıdır.

Örnek Karar: GSM Kararı

(23.12.2009 tarih ve 09-60/1490-379 sayılı Karar)

Kararda, GSM hizmetleri pazarında hâkim durumda olan Şirket'in mobil pazarlama hizmetleri alanında kampanya düzenlediği firmalarla münhasırlık ilişkilerini sona erdirdiğini beyan etmesine rağmen kendi kontörlerinin hediye edildiği kampanyalarda bu ilişkiyi sürdürdüğü yönündeki iddialar değerlendirilmiştir.

Yapılan incelemeler neticesinde Kurul, Şirket'in ilgili ürün pazarları olan "mobil pazarlama hizmetleri" ve "GSM hizmetleri" pazarlarında hâkim durumda bulunduğunu tespit etmiştir.

Rekabet Kurulu, Şirket'in;

- Kontör/dakika hediye edilen kampanyalara diğer rakiplerin katılımının reddedilmesi,
- Kontör/dakika hediye edilen kampanyalarda rakip GSM operatörlerin başta kontör/dakika olmak üzere GSM faydası hediye etmesinin engellenmesi,
- Şirket tarafından kontör/dakika hediye edilecek kampanyalarda alıcı firmalara uygulanan mecra ve barem indirimlerinin münhasır çalışılmaması durumunda uygulanmaması,
- Şirket'in belirlediği bir logonun tanıtım görsellerinde kullanılması karşılığında indirim sağlanması uygulamaları aracılığıyla fiili münhasırlık yarattığına ve Şirket'in bu uygulamalarının 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında hâkim durumun kötüye kullanılması olarak değerlendirilmesi gerektiğine hükmetmiş ve Şirket'e idari para cezası verilmesi gerektiğini karara bağlamıştır.

Birleşme ve Devralmalar

Şirketler, piyasalardaki konumlarını ya da finansal yapılarını güçlendirmek amacıyla diğer şirketlerle birleşme ya da başka bir şirketi devralma yoluna gidebilirler. Günümüzde sıkça görülen bu durum, şirketlerin sağlıklı bir yapıya kavuşmalarına, maliyetlerini aşağıya çekmelerine, ürün ya da hizmet kalitesini ve çeşitliliğini geliştirmelerine, yeni teknolojilerin araştırılması ve geliştirilmesine imkân tanımaktadır.

Ancak şirketleri güçlendirecek olmakla birlikte her birleşme ya da devralmanın tüketici lehine sonuçlar doğuracağını söylemek mümkün değildir. Bazı firma evlilikleri, piyasadaki rekabet ortamına önemli derecede zarar verecek nitelikte güçlü firmaların ortaya çıkmasına neden olabilir. Birleşme veya devralma neticesinde pazar gücü elde eden firma fiyat artırma ve piyasadaki fiyatları belirleme imkânına sahip olacaktır. Ayrıca rakiplerinin korkusunu hissetmeyen şirket, yenilik yapma güdüsünü yitirebilir. Bu ve benzeri durumlar dolayısıyla bazı birleşme veya devralmalar tüketici refahını olumsuz etkiler. Bu nedenle birleşme ve devralmaların denetimi, piyasalardaki rekabet koşullarının korunması için önemli ve gereklidir.

Hâkim durum yaratan ya da pazarda hâkim durumda olan bir şirketin bu konumunu güçlendiren ve rekabeti önemli ölçüde kısıtlayan türden birleşme ve devralmalar yasaklanmaktadır.

*İzne tâbi birleşme ve devralmaların Kurul'a bildirilmemesi durumunda Kurul'un taraflara **idari para cezası** uyguladığı ve gerekli gördüğü takdirde **işlemi yasaklayabileceği** unutulmamalıdır.*

Özelleştirmeler

En genel tanımıyla özelleştirme, devletin doğrudan veya dolaylı olarak kontrol etmekte olduğu şirketleri özel sektöre devretme politika ve uygulamalarıdır.

Rekabet Kanunu, kamu ya da özel mülkiyete konu olmasına bakmaksızın tüm şirketleri kapsamı içine almıştır. Bu durumun doğal bir sonucu olarak, kamu şirketlerinin özel sektöre devri de, diğer birleşme ve devralmalarda olduğu gibi Rekabet Kurumu'nca incelenmekte ve denetlenmektedir.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nca ya da diğer kamu kuruluşlarınca gerçekleştirilen özelleştirme ve devir işlemlerine ilişkin rekabet mevzuatında iki aşamalı bir değerlendirme süreci söz konusudur. Bu aşamalardan ilki ön bildirim sürecidir. Rekabet Kurulu, ilgili pazarda böyle bir özelleştirmenin ne gibi sonuçlar doğuracağını, özelleştirilecek şirketin varsa sahip olduğu hukuki veya fiili imtiyazların özelleştirme sonrası durumunun ne olacağını değerlendirmektedir. Kurul, ilgili pazarın daha rekabetçi bir yapıya kavuşturulmasına yönelik önerilerini bir görüş olarak ilgili kamu idaresine sunmaktadır. Söz konusu özelleştirmeye ilişkin ihale şartnamesi Rekabet Kurulu'nun görüşü dikkate alınarak hazırlanmaktadır. İkinci aşama, izin aşamasıdır. İhale işleminin sonuçlanmasından sonra teklif sahipleri ile ilgili her bir dosya Rekabet Kurulu'nca ayrı ayrı değerlendirilmekte ve rekabetçi piyasa düzeni açısından durum uygun görülüyor ise izin verilmektedir.

Örnek Karar: Tuzla Özelleştirmesi

(15.05.2003 tarih ve 03-32/396-M sayılı Karar)

TEKEL'in Tuz Müessesesine bağlı tuzlaların bir bütün halinde özelleştirilmesi için Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından yapılan ön bildirim cevaben Rekabet Kurulu, söz konusu üç tuzlanın birbirinden bağımsız şirketlere verilmesinin uygun olacağını görüşü bildirilmiştir.

Söz konusu kararda, Türkiye ham tuz ihtiyacının büyük bir bölümünün Tuz Gölü'nde bulunan 3 göl tuzlası tarafından karşılandığı göz önünde bulundurulmuş ve tamamının tek bir şirketin kontrolüne geçmesinin ham tuz pazarındaki rekabeti önemli ölçüde engelleyeceği vurgulanmıştır. Özelleştirme, bu görüş doğrultusunda blok olarak değil bölünerek yapılmış ve göl tuzlalarını farklı 3 şirket devralmıştır. Böylelikle, bir devlet tekeli bir özel tekele dönüşmemiş; rekabetçi bir piyasa oluşumuna önemli bir katkı sağlanmıştır.

Rekabeti ve Rekabet Kùltürünü Geliřtirme: REKABET SAVUNUCULUĞU

Rekabet Kurumu rekabeti korumak amacıyla, inceleme, araştırma ve soruştırmalar yürütür, rekabeti ihlal edenlere idari yaptırımlar uygular ve para cezaları verir. Ancak Rekabet Kurumu'nun önemli diğer bir hedefi de rekabetin geliştirilmesine, rekabet kùltürünün toplumsal düzeyde yaygınlaşmasına katkı sağlamaktır. Bu amaçla Kurum "rekabet savunuculuğu" başlığı altında toplanabilecek çeşitli faaliyetler yürütür. Bu faaliyetleri iki ana kategoride özetlemek mümkündür.

Kamu Kurumları ile İşbirliği ve İletişim: Kurum, istenildiği durumlarda veya re'sen, kamu kurumlarına veya yetkililerine rekabet değerlendirmesi niteliğini taşıyan görüşler vermekte ve rekabeti olumsuz yönde etkileyebilecek nitelikteki kamu müdahalelerine dikkati çekmektedir. Bu görüşlerin yetkili mercilere iletilmesi, yalnızca mevzuat çalışmaları ile sınırlı olmayıp, özelleştirme, kamu ihaleleri gibi kamusal nitelikteki işlemler için de söz konusudur. Kamu idaresi ile işbirliğini kurumsallaştırmaya yönelik çeşitli kamu kurumlarıyla imzalanan işbirliği protokolleri de bu yöndeki çalışmaların diğer somut adımlarıdır.

Sivil Toplum ile İşbirliği ve İletişim: Kamuoyunu bilgilendirmeye yönelik seminer, konferans ve diğer eğitim programları düzenlemek, bunların önemli bir bölümünü sivil toplum kuruluşları ve üniversiteler ile işbirliği içerisinde gerçekleştirmek, Kurum'un rekabet kùltürünü geliştirmeye dönük çalışmalarındandır. Rekabet Kurumu, yayınlar yolu ile de rekabet kùltürünün geliştirilmesine katkı sağlamaya çalışmaktadır. Yıllık Rekabet Raporları, Rekabet Hukuku Uyum Programı Rehberi, Rekabet El Kitabı, Rekabet Terimleri Sözlüđu, Rekabet Uzmanlığı Tezleri bu yayınlara örnek teşkil etmektedir. Kurum, rekabet literatürünün zenginleştirilmesi için yapılan Kurum içi ve dışı akademik ve

profesyonel çalışmalarını da teşvik etmekte ve yayımlamaktadır. Rekabet hukukunun dayandığı teorik ve pratik temellerin tüm paydaşlarca daha iyi anlaşılması bakımından, Rekabet Kurulu'nun aldığı kararlar ile Kurum'un yaptığı diğer çalışmalar kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Kurum'un internet sitesi, Kurul kararları ve Kurum faaliyetlerinin paydaşlar tarafından rahatlıkla takip edilebilmesini sağlayacak şekilde geliştirilmektedir.

Havayolu Şirketlerinin Tavan Fiyatı Uygulaması Hakkında Rekabet Kurumu Görüşü

T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'na 2.7.2014 tarihinde gönderilen görüşte, 2013 yılı sonu itibarıyla medyaya yansıyan bazı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından yapılan açıklamalardan hareketle, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, Türkiye Özel Sektör Havacılık İşletmeleri Derneği ve havayolu şirketlerinin temsilcilerinin bir araya gelerek aldıkları ortak karar gereğince iç hat uçak biletlerine tavan fiyat getirilmesi konusu değerlendirilmiştir.

Kurum tarafından gönderilen görüş yazısında, serbest piyasa ekonomisinde ürün ve hizmetlerin fiyatlarının arz ve talep tarafından belirlendiği ve her ne kadar tavan fiyat uygulaması ile devletin tüketicileri korumak amacıyla hareket ettiği düşünülse de esasen bu durumun uzun dönemde tüketiciler açısından zarar doğurabileceği ifade edilmektedir.

Şöyle ki, tavan fiyatın etkili olabilmesi için piyasada oluşacak denge fiyatının altında tespit edilmesi gerekmektedir. Serbest piyasa işleyişine müdahale niteliği taşıyan tavan fiyat, kısa vadede tüketici faydasını artırıyor gibi görünse de, uzun dönemde toplumsal refahı tüketiciler aleyhine azaltıcı nitelik taşıyabilmektedir.

Bahsi geçen tavan fiyat uygulamasının özellikle bilet fiyatları tavan fiyatın üzerinde seyreden hatlarda tüketici faydasını artıracığı düşünülse de, uzun vadede arzın kısıtlanması, talebin karşılanamaması ya da hali hazırda daha düşük fiyat uygulanan hatlarda bilet fiyatlarının yükseltilmesi gibi sonuçlara yol açabilecektir.

Ayrıca Kurum görüşünde, tavan fiyatın uçuş sırasında tüketicilere sunulan hizmetlerin kalitesinde düşüğe sebep olabileceği ve düşük fiyatla uçan havayolu şirketlerinin fiyatları yükseltme eğilimini arttırabileceği de ifade edilmiştir.

Rekabeti korumak ve geliştirmek toplumsal bir görevdir!

Bugüne kadar, çok sayıda şirket, mesleki örgüt ve sivil toplum kuruluşu, Rekabet Kurulu'nun inceleme ve soruşturmalarına muhatap olmuş, bunlar arasında rekabeti ihlal edenler ağır idari para cezaları ile cezalandırılmıştır.

Ceza vermek, yaptırım uygulamak, rekabetçi düzenin korunması ve geliştirilmesi için yasanın Kurum'a verdiği önemli bir araçtır. Ancak rekabet ihlallerini oluşmadan önlemek, daha baştan rekabet sorunlarının önüne geçmek gibi herkesin daha kolaylıkla benimseyebileceği bir yol daha mevcuttur.

Rekabetçi düzenin kurumsallaşması sürecinde, bütün vatandaşlarımıza, kamu kurumlarına, şirketlerimize ve sivil toplum kuruluşlarına önemli roller düşmektedir. Tüketicilerin rekabet mevzuatı ve uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmaları, rekabet ihlallerine karşı duyarlı olmaları, rekabetçi bir düzenin tesisine en az Rekabet Kurumu'nun kararları ve faaliyetleri kadar katkı sağlayacaktır.

Sıkça Sorulan Sorular

Rekabet ihlallerini Rekabet Kurumu'na nasıl şikâyet edebilirim?

Tüm kişi ve kuruluşlar, rekabet ihlali olduğunu düşündüğü uygulamalara ilişkin olarak Rekabet Kurumu'na şikâyette bulunabilirler. Ayrıca ihbar şeklinde yapılan başvurular da dikkate alınmaktadır.

Kurum'a başvuruların yazılı olarak yapılması esastır. Başvurular, posta aracılığıyla gönderilebileceği gibi, şahsen de Kurum'a teslim edilebilir. Elektronik posta, faks, telefon gibi diğer yollarla da başvuru yapılabilir. Bu tür başvurular, ihbar olarak değerlendirilir.

Yapılan başvurunun kısa sürede incelemeye alınabilmesi için, şikâyet konusuna ilişkin olabildiğince ayrıntılı bilginin ve varsa belgenin Kurum'a sunulması faydalı olacaktır. Rekabet Kurumu'na yapılan hiçbir şikâyet veya başvuru için harç ya da başka bir ad altında herhangi bir bedel alınmamaktadır.

İletişim Bilgileri:

Rekabet Kurumu Başkanlığı
Üniversiteler Mah. 1597. Cad. No:9 Bilkent 06800 / ANKARA
Tel : (312) 291 44 44
Faks : (312) 266 79 20
e-posta: rek@rekabet.gov.tr

Şikâyetim doğrultusunda inceleme başlatılabilmesi için başvuru dilekçesinde bulunması gereken unsurlar nelerdir?

Başvuru hakkında işlem yapılabilmesi için, yazılı olarak yapılan başvurunun inceleme talebiyle birlikte aşağıda yer alan hususları içermesi gerekmektedir:

- Gerçek kişiler tarafından yapılan başvurularda başvuru sahibinin adı ve soyadı, vatandaşlık numarası, adresi ile imzası,
- Tüzel kişiler tarafından yapılan başvurularda, tüzel kişinin ticaret unvanı/işletme adı, adresi, imza sirküleri ile bu

sirkülere göre tüzel kişiliği temsil ve ilzama yetkili olanların imzası,

- Bir temsilci vasıtası ile yapılacak başvurularda, temsilcinin yetkili olduğunu gösterir belgenin aslı veya usulüne uygun şekilde aslına uygunluğu onanmış örneği, temsilcinin ve temsil olunan gerçek veya tüzel kişinin adresi ile temsilcinin imzası.

Kurum, yukarıdaki koşulları taşımamakla birlikte, ciddi olduğunu değerlendirdiği başvurular hakkında resen işlem başlatabilir.

Yukarıda belirtilen şekil şartlarını taşımakla birlikte, sadece ihlalin varlığını iddia eden soyut beyanlardan ibaret olan, somut bilgi ve/veya belgelere dayanmayan ve iddiaların ciddi ve yeterli olarak ortaya konulmadığı değerlendirilen başvurular hakkında işlem yapılmaması esastır.

Kuruma başvuruları sırasında kasıtlı olarak yanlış ya da yanıltıcı bilgi verenler hakkında yasal işlem uygulanabilir.

Şikâyet/ihbar başvurumda gizlilik talep edebilir miyim?

Başvurularda, başvuranın kimliğinin gizli tutulması talep edilebilir. Bu durumda ilgilinin kimlik bilgilerine ve kimliğinin bilinmesine yol açabilecek her türlü bilgiye, yapılacak yazışmalarda hiçbir şekilde yer verilmez.

Rekabet Kurumu'na şikâyetimi ilettim. Bundan sonra ne olacak?

Kurum kayıtlarına giren ihbar veya şikâyetler, görevlendirilen raportörlerce değerlendirmeye alınır. Ciddi görülmeyenler Rekabet Kurulu'nca açıkça reddedilir veya 60 gün içerisinde cevap verilmemişse şikâyet reddedilmiş sayılır. Kanun kapsamında olan ve ciddi görünen iddialar hakkında Rekabet Kurulu'nca önaraştırma ya da doğrudan soruşturma başlatılır. Önaraştırma yapılmasına karar verildikten sonra raportörler görevlendirilir ve ilgili raportörler önaraştırma raporunu mevzuatta belirlenen süre içerisinde hazırlayarak

Kurul'a sunar. Kurul mevzuatta belirlenen süre içerisinde raporu değerlendirerek soruşturma açılmamasına ve başvurunun reddine veya soruşturma açılmasına karar verir. Soruşturma açılması kararının alınması halinde 6 aylık soruşturma süreci başlamış olur. Gerekli görüldüğü hallerde, soruşturma süresi bir defaya mahsus olmak üzere Kurul tarafından mevzuatta belirlenen süre kadar uzatılabilir. Soruşturma raporunun hazırlandığı ve tarafların yazılı-sözlü savunmalarının alındığı bu sürecin sonunda Rekabet Kurulu nihai kararını verir. Karar, www.rekabet.gov.tr internet sitesinde önce özet metin şeklinde, daha sonra ise gerekçeli karar olarak yayımlanır ve ayrıca taraflara tebliğ edilir.

Rekabet Kurulu kararlarını dava edebilir miyim?

Kurul kararlarına karşı idare mahkemelerinde dava açılabilir. İdare mahkemelerinin verdiği kararlara ilişkin temyiz mercii Danıştay'dır.

Rekabetin engellenmesi, bozulması veya kısıtlanması sonucu zarar gördüm. Ne yapabilirim?

Şayet bir rekabet ihlalinin mağduru olduğunuz düşünüyorsanız, yapabileceğiniz ilk iş Rekabet Kurumu'na başvurmaktır. Rekabet Kurulu yaptığı inceleme ve soruşturma sonunda rekabet ihlaline karar verirse, bu takdirde ilgili Kurul kararını dayanak göstererek Rekabet Kanunu'nun 57. ve 58. maddeleri uyarınca ticaret mahkemelerinde dava açarak rekabeti ihlal eden şirketlerden tazminat talebinde bulunabilirsiniz.

Haksız rekabet uygulamaları şikâyete konu olabilir mi?

Hayır. Bilindiği gibi, rekabet etme hakkının, aldatıcı veya dürüstlük kurallarına aykırı her türlü fülle kötüye kullanılması "**haksız rekabet**" olarak nitelendirilmektedir. Örneğin, rakibin ya da başkalarının ürünlerini, faaliyetlerini kötülemek, ahlaki veya mali durumu hakkında gerçeğe aykırı bilgi vermek, kendi ürünleri ve faaliyetleri hakkında yanlış veya yanıltıcı bilgi vermek, tüketicinin tercihlerini etkilemek amacıyla gerçekte sahip olmadığı halde sanki bir takım

ödül veya belgelere sahipmiş gibi davranmak, başkalarının piyasada tanıtılmış olduğu marka, işletme adı, logo, ürün ambalajları gibi tanıtıcı ad ve işaretlerde karışıklık yaratarak başkalarının tanınmışlığından yararlanmaya çalışmak, haklı bir neden olmaksızın başkalarının ticari sırlarını elde etmek, kullanmak veya ifşâ etmek, karşılaşılan başlıca haksız rekabet hallerine örnektir.

Bu hallerde Rekabet Kurumu'na başvurulması, çözüme ulaşmayı sağlamayacaktır. Konuyla ilgili sorunların muhatabı Tüketici Sorunları Hakem Heyetleri, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile adli yargıdır.

Rekabet Kurumu reklamlara ilişkin şikâyetlere bakmakta mıdır?

Reklamlar yoluyla tüketicinin aldatılması ya da haksız rekabetin ortaya çıkması 4054 sayılı Kanun'un kapsamında değildir. Zira bu işlemler temel olarak Türk Ticaret Kanunu ile 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve ilgili mevzuat temelinde incelenmektedir. Bu çerçevede reklamlarla ilgili şikâyetler için mahkemeler gibi adli organların yanında Tüketici Hakem Heyetleri ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Reklam Kurulu'na başvurulabilmektedir.

www.rekabet.gov.tr